

**T.C.
ADİYAMAN VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

ADİYAMAN İLİ 2016 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
Hanifi ASLAN
Jeoloji Mühendisi**

ADİYAMAN - 2017

ÖNSÖZ

Çağımızın en önemli sorunu haline gelen çevre kirliliği, bizlere doğal hayatın ciddi manada korunması gerekliliğini öğretti. Bunun yanında doğanın sonsuz olmadığını ve bir gün bitebileceğini ve bu nedenle tedbirlerin alınmasının zorunluluk olduğunu öğrendik.

Kıt olan kaynaklarımız bizim hoyratça kullanacağımız şahsi malımız olmayıp, bu değerler geleceğe kuşaklara miras bırakacağımız değerlerdir.

Bunun yanı sıra en büyük ihtiyacımız olan çevre bilincini toplumda istenilen düzeye çıkarmak için her birey üzerine düşeni yapmalı ve sosyal hayatın her merhalesinde uyarıcı görevini üstlenmelidir.

Her yıl Müdürlüğümüzce hazırlanan Çevre Durum Raporu'na ilişkin verilerin elde edilmesindeki zorluklar çerçevesinde en iyi olanı sunma gayreti içinde olan mesai arkadaşlarıma teşekkür eder, verileri bizden esirgemeyen tüm kurumların çalışmalarında başarılar dilerim.

Abdulkadir KANDEMİR
Çevre ve Şehircilik İl Müdür V

İçindekiler

GİRİŞ.....	1
A. HAVA.....	3
A.1. Hava Kalitesi.....	3
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar	6
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar	10
A.4. Ölçüm İstasyonları	11
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü	12
A.6. Gürültü	13
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar	13
A.8. Sonuç ve Değerlendirme.....	13
B. SU VE SU KAYNAKLARI	14
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli.....	14
B.1.1. Yüzeysel Sular	14
B.1.2. Yeraltı Suları.....	16
B.1.3. Denizler	17
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi	18
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu.....	18
B.3.1. Noktasal kaynaklar	18
B.3.2. Yayılı Kaynaklar.....	19
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri	19
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu	19
B.4.2. Sulama	20
B.4.3. Endüstriyel Su Temini	21
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	21
B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı	21
B.5. Çevresel Altyapı.....	22
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus	22
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	
24	
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri	24
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	24
B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü	24

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar	24
B.6.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı	25
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	25
B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği	25
B.7. Sonuç ve Değerlendirme	26
C. ATIK	27
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)	27
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları	29
C.3. Ambalaj Atıkları	29
C.4. Tehlikeli Atıklar	30
C.5. Atık Madeni Yağlar	30
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler	31
C.7. Bitkisel Atık Yağlar	32
C.8. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)	32
C.9. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)	33
C.10. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar	33
C.11. Tehlikesiz Atıklar	34
C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	34
C.11.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	34
C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	35
C.12. Tıbbi Atıklar	35
C.13. Maden Atıkları	36
C.14. Sonuç ve Değerlendirme	36
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	36
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar	36
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme	36
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	37
D.1. Flora	37
D.2. Fauna	37
D.3. Ormanlar ve Milli Parklar	37
D.4. Çayır ve Mera	37
D.5. Sulak Alanlar	37

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları	37
D.7. Sonuç ve Değerlendirme	37
E. ARAZİ KULLANIMI	38
E.1. Arazi Kullanım Verileri	38
E.2. Mekânsal Planlama	39
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	39
E.3. Sonuç ve Değerlendirme	39
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	40
F.1. ÇED İşlemleri	40
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	41
F.3. Sonuç ve Değerlendirme	42
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	43
G.1. Çevre Denetimleri	43
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi	44
G.3. İdari Yaptırımlar	45
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	45
G.5. Sonuç ve Değerlendirme	45
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	46
EK-1: 2016 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU	47
BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ	48
BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ	52
BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ	57
BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI	59

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge A.1 - Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları	4
Çizelge A.2 - EPA Hava Kalitesi İndeksi.....	4
Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri..	5
Çizelge A.4 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler.....	8
Çizelge A.5 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017).....	9
Çizelge A.6 –Adıyaman ilinde 2016 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Akmercan Gaz Doğalgaz Dağıtım Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. , 2017)	9
Çizelge A.7 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Kullanılan Fuel-oil Miktarı (Bilim ve Sanayi İl Müdürlüğü, 2017).....	9
Çizelge A.8 - Adıyaman ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)	10
Çizelge A.9 – Adıyaman ilinde Merkez İstasyonu 2016 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları (havaizleme.gov.tr, 2017) ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	12
Çizelge A.10 - 2016 Yılında Adıyaman İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (Adıyaman Emniyet Müdürlüğü, Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)	12
Çizelge B.11 – Adıyaman İlinin Akarsuları (DSİ 20. Bölge Müdürlüğü 203. Şube Müdürlüğü, 2017).....	14
Çizelge B.12 - Adıyaman ilinde Mevcut Sulama Göletleri (DSİ 20. Bölge Müdürlüğü 203. .	15
Çizelge B.13 – Adıyaman ilinin Yeraltı Suyu Potansiyeli (Kaynak, yıl).....	17
Çizelge B.14 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları (Kaynak, yıl).....	18
Çizelge B.15 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Adıyaman Belediyesi Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürlüğü, 2017).....	23
Çizelge B.16 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017).....	24
Çizelge B.17 .- Adıyaman ilinde 2016 Yılı İçin Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017).....	24
Çizelge B.18 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017).....	25
Çizelge B.19 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017).....	26
Çizelge B.20 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017).....	26

Çizelge C.21 Adıyaman ilinde 2016 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Yerel Yönetimlerce (Büyükşehir Belediyesi/ Belediye/ Birliklerce Yönetilen Belediye Atığı Miktarı ve Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri	28
Çizelge C.22 - Adıyaman ilinde 2016 Yılı Ambalaj ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)	29
Çizelge C.23 - Adıyaman ilinde atık işleme ve miktarı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	30
Çizelge C.24 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı için Atık Madeni Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	30
Çizelge C.25 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Toplanan Akümülatörlerle İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)	31
Çizelge C.26 – Adıyaman ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	31
Çizelge C.27 – Adıyaman ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	31
Çizelge C.28 - Adıyaman ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	32
Çizelge C.29 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	32
Çizelge C.30 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)	32
Çizelge C.31 – Adıyaman ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl) (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017- Çimento ve Beton Sanayi Tic. A.Ş. Adıyaman Şubesi (ÇİMKO), 2017).....	33
Çizelge C.32 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	33
Çizelge C.33 - Adıyaman ilinde 2016 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)	33
Çizelge C.34 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	34
Çizelge C.35 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı için İldeki Demir ve Çelik Üreticileri Üretim Kapasiteleri, Cüruf ve Bertaraf Yöntemi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	34
Çizelge C.36 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür, Oluşan Cüruf ve Uçucu Kül Miktarı (Kaynak, yıl)	34
Çizelge C.37 – 2016 Yılında Adıyaman İli Sınırları İçinde Oluşan Yıllık Tıbbi Atık Miktarı (Adıyaman merkez ve ilçe belediye başkanlıkları,2017)	35
Çizelge C.38 - Adıyaman ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	35
Çizelge C.39 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)	36
Çizelge Ç.40 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	36

Çizelge E.41 – Arazi Kullanım Durumu	38
Çizelge F.42 – Adıyaman İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2016 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017).....	40
Çizelge F.43 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)	41
Çizelge G.44 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017).....	43
Çizelge G.45 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017).....	44
Çizelge G.46 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)	45

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil A.2 – Adıyaman ilinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri	10
Şekil A.3 - Adıyaman ilinde Merkez İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafığı (havaizleme.gov.tr, 2017)	11
Şekil A.4. -Adıyaman ilinde Merkez İstasyonu SO ₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafığı (havaizleme.gov.tr, 2017)	11
Şekil A.5 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı	13
Şekil B.6 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı itibariyle Mavi Bayrak Almış Plaj ve Marinaların Sayısı (Kaynak, yıl)	17
Şekil B.7 - Adıyaman ilinde 2016 Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı	19
Şekil B.8 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı (Adıyaman Organize Sanayi Bölgesi, 2017).....	21
Şekil B.9 - Adıyaman ilinde 2016 Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı (Adıyaman Belediyesi Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürlüğü, 2017)	22
Şekil C.10 - Adıyaman ilinde 2016 Yılı Kayıtlı Ekonomik İşletmeler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017).....	29
Şekil C.11 – Atık Yönetim Uygulaması Verilerine Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)	30
Şekil E.12 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı Arazi Kullanım Durumu (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017)	38
Şekil F.13 – Adıyaman İlinde 2016 Yılında ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)	40
Şekil F.14 – Adıyaman İlinde 2016 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)	41
Şekil F.15 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017) 42	42
Şekil F.16 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında Verilen Lisansların Konuları (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017).....	42
Şekil G.17– Adıyaman ilinde ÇŞİM Tarafından 2016 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017).....	44
Şekil G.18 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)	44
Şekil G.19 –Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017) ...	45

GİRİŞ

Adıyaman ili Orta Fırat Havzasında ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunmaktadır. Kuzeyinde Anti-Toros Dağları ve güneyinde Fırat Nehri ile çevrilidir. Doğusunda Diyarbakır, batısında Kahramanmaraş, kuzeyinde Malatya, güneyinde Gaziantep ve Şanlıurfa illeri ile sınırı bulunmaktadır. Merkez ilçe; Doğusunda Kahta, Sincik ve Gerger, Batısında Besni, Tut ve Gölbaşı, Kuzeyinde Çelikhan ve Güneyinde Samsat ilçeleri yer almaktadır. 2016 yılı sonu itibariyle il nüfusu 610.484'tür. Merkez ve ilçe bazında aşağıda gösterilmiştir.

İlçeler ve nüfusları:

Merkez.....	296.316
Besni.....	75.255
Çelikhan.....	15.178
Gerger.....	18.785
Gölbaşı.....	49.077
Kahta.....	120.378
Samsat.....	7.992
Sincik.....	17.476
Tut.....	10.992

Adıyaman ili merkezi Orta Fırat bölümü içinde yer alır. Kuzeyde bulunan Çelikhan ile Gerger ilçelerinin bir kısmı Doğu Anadolu Bölgesine, Batıda bulunan Gölbaşı ile Besni ilçesinin bir kısmı ise Akdeniz Bölgesine dahil edilmiştir.

Adıyaman ilinin Kuzeyinde Malatya ili (Pütürge, Yeşilyurt, ve Doğanşehir ilçesi), Batıda Kahramanmaraş ili (Merkez ili Pazarcık ilçesi), güneybatıda Gaziantep (Araban ilçesi),

güneydoğuda Şanlıurfa ili (Siverek, Hilvan, Bozova, ve Halfeti ilçeleri), doğuda ise Diyarbakır ili (Çermik ile Çüngüş ilçeleri) bulunmaktadır. Merkez ilçe dahil 9 ilçesi ile 449 köyü vardır.

Adıyaman ili Güneydoğu Anadolu Bölgesi kuzeybatı kesiminde $38^{\circ} 11'$ ve $37^{\circ} 25'$ kuzey enlemleri ile $39^{\circ} 14'$ ve $37^{\circ} 31'$ doğu boylamları üzerinde yer alır. Kuzeyinde Anti-Toros dağları güneyinde Fırat Nehri bulunmaktadır.

Deniz seviyesinden yüksekliği 669 metredir.

İl sınırları içerisindeki alan 7.337 km^2 'dir.

Merkez ilçenin alanı ise 1.814 km^2 'dir

İlimizin iklimi kısmen Akdeniz kısmen de karasal iklim karakteristiğini kapsamaktadır.

Kuzey kesimi, Torosların uzantısı olan Malatya dağları ile kaplıdır. Güneye inildikçe yükseklikler azalır ve tamamı ile ova nitelikli araziler başlar. Çelikhan, Tut ve Gerger ilçelerinin tamamına yakını dağlık bir özellikte görünür. Merkez, Besni ve Kahta ilçelerinin kuzey kesimleri dağlık, güney kesimleri ova şeklindedir. Samsat ilçesi ise ilin en düşük arazilerine sahiptir.

Adıyaman, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batısında yer alan, tarih sahnesindeki yeri ilk insanlara dek uzanan, pek çok değişik kültüre merkezlik etmiş olan gerçek bir kültür ve turizm kentidir. Dünyanın en eski yerleşim yerlerinden biri olan Adıyaman toprakları üzerinde, insanlık tarihinin bütün dönemlerinde yaşanmışlığa dair bulgular elde edilmiştir.

Adıyaman'da gıda sanayi, maden-taş ve toprağa dayalı sanayi, pamuk işleme ve tekstil sanayi ile imalat sanayine yönelik üretimler yapılmaktadır.

İl Müdürlüğümüz ÇED İzin ve Denetimden sorumlu şube müdürlüğü görevini Alaattin KOCA ve Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü görevini Abdulgani ADIYAMAN yürütmektedir.

ÇED İzin ve Lisans Şubesinde 3 Çevre Mühendisi, 1 Jeoloji Mühendisi ve 4 tekniker bulunmaktadır.

Çevre Yönetimi ve Denetim şubesinde ise 3 Çevre Mühendisi, 1 Kimyager, 4 Tekniker ve 1 Bilgisayar işletmeni bulunmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirletici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd., 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır. Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesini iyi, orta, kötü, tehlikeli vb. şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği problemleri ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd., 2003a). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd., 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, EPA (Amerika Birleşik Devletleri Çevre Koruma Ajansı) Hava Kalitesi İndeksinin ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uyarlanması sonucu oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM10), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1' de verilmektedir.

Çizelge A.1 - Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - EPA Hava Kalitesi İndeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri
(Hava Kalitesi Değerlendirme Ve Yönetimi Yönetmeliği)

Kirletici	Ortalama süre	Sınır değer	Sınır değer yıllık azalması	Uyarı eşiği
SO ₂	Saatlik	900 µg/m ³		İlk seviye: 500 µg/m ³ İkinci seviye: 850 µg/m ³ Üçüncü seviye: 1.100 µg/m ³ Dördüncü seviye: 1.500 µg/m ³ (Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	400 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 250 µg/m³ (sınır değerinin % 62,5'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığının korunması için-	250 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 125 µg/m³ (sınır değerinin %50'si) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	
	Hedef Sınır Değer (Yıllık aritmetik ortalama)	60 µg/m ³		
	Hedef Sınır Değer Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart)	120 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	150 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -hassas hayvanların, bitkilerin ve nesnelerin korunması için-	60 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 20 µg/m³ (sınır değerinin %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	
NO ₂	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	300 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	100 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m³ (sınır değerinin %60'ı) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	

Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri (Hava Kalitesi Değerlendirme Ve Yönetimi Yönetmeliği) (devam)

Kirletici	Ortalama süre	Sınır Değer	Sınır değerın yıllık azalması	Uyarı eşiği
PM10 ¹	-KVS- 24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığıının korunması için-	300 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 100 µg/m³ (sınır değerın %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	İlk seviye: 260 µg/m ³ İkinci seviye: 400 µg/m ³ Üçüncü seviye: 520 µg/m ³ Dördüncü seviye: 650 µg/m ³ (Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığıının korunması için-	200 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 90 µg/m³ (sınır değerın %45'i) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	-UVS- yıllık -insan sağlığıının korunması için-	150 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m³ (sınır değerın %40'i) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
Kurşun	-UVS- yıllık -insan sağlığıının korunması için-	2 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 1 µg/m³ (sınır değerın %50'si) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
CO	24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığıının korunması için-	30 mg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 10 mg/m³ (sınır değerın %33'ü) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	yıllık -insan sağlığıının korunması için-	10 mg/m³		

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

¹ PM₁₀, asılı partikül madde – siyah duman olarak da ölçülebilir. Siyah duman değerlendirmesi ve gravimetrik birimlere çevrimi için, hava kirliliğini ölçme metotları ve anket teknikleri üzerine çalışan OECD grubunun standartlaştırdığı metot (1964), referans metot olarak alınır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂'den ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀- 10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkayıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha

ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylene (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge A.4 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında Eysel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
Yerli	TKİ	40.000	4.908	-	1,18	17,49	8,18
İthal	Hatay	22.000	7.613	19,72	0,23	3,49	4,20

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.5 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
Yerli	Gölbaşı ADIYAMAN	147.000	5.143	30.11	0.79	6,26	15,68

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.6 –Adıyaman ilinde 2016 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Akmercan Gaz Doğalgaz Dağıtım Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. , 2017)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	59.750.426	9.246,8665
Sanayi	1.688.751	9.246,8665

Çizelge A.7 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Kullanılan Fuel-oil Miktarı (Bilim ve Sanayi İl Müdürlüğü, 2017)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut	-	-	-
Sanayi	-	-	-

Not: İlimizde doğalgaz kullanımı yaygınlaştığından fuel-oil kullanımı yoktur.(Bilim ve Sanayi İl Müd. , 2017)

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Egzoz gazı emisyonu denetimleri gerçekleştirilmiştir. Kömür numuneleri alınmıştır ve çalışmalarımız devam etmektedir.

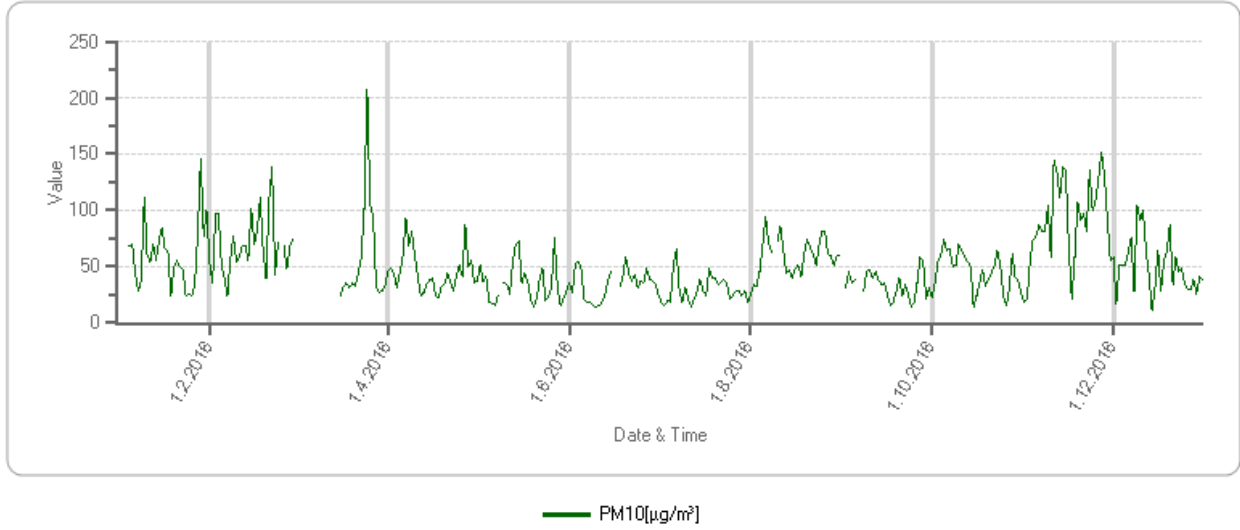
Şekil A.1 – Adiyaman ilinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

Çizelge A.8 - Adiyaman ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLAR (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM ₁₀
Merkez	436349 - 4178886	X					X

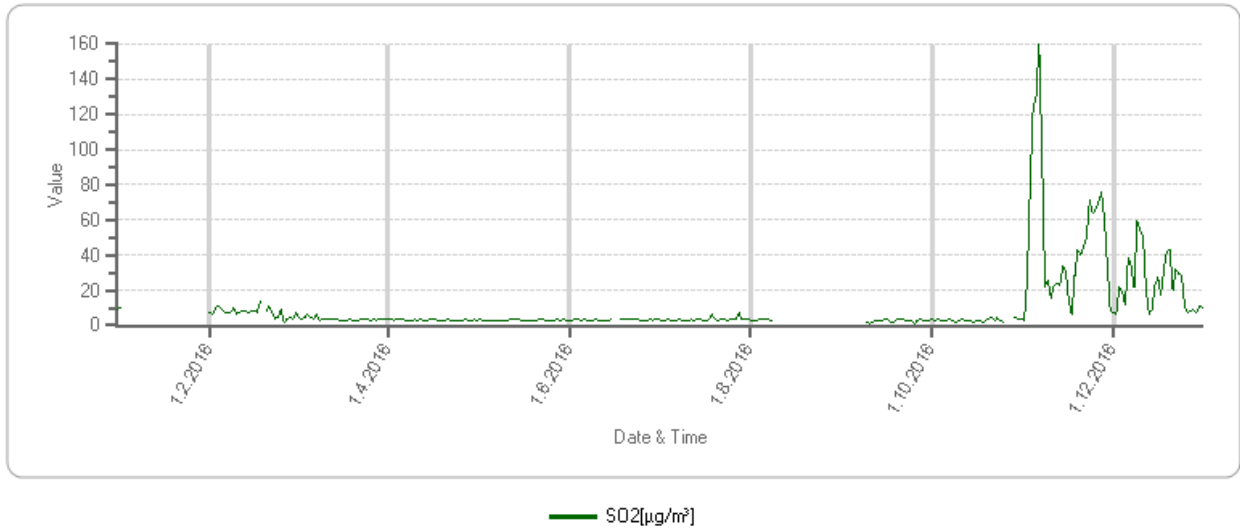
A.4. Ölçüm İstasyonları

İstasyon:Adıyaman Periyodik:1.1.2016 00:00 - 31.12.2016 00:00 Rapor Türü:AVG

Şekil A.2 - Adıyaman ilinde Merkez İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği (havaizleme.gov.tr, 2017)

İstasyon:Adıyaman Periyodik:1.1.2016 00:00 - 31.12.2016 00:00 Rapor Türü:AVG

Şekil A.3. -Adıyaman ilinde Merkez İstasyonu SO₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği (havaizleme.gov.tr, 2017)

Çizelge A.9 – Adıyaman ilinde Merkez İstasyonu 2016 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları (havaizleme.gov.tr, 2017) ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)

ADİYAMA N	SO 2	AGS *	PM1 0	AGS *	C O	AGS *	N O	AGS *	NO 2	AGS *	NO x	AGS *	OZO N	AGS *
Ocak	10	0	60	9										
Şubat	7	0	69	11										
Mart	4	0	58	4										
Nisan	3	0	46	3										
Mayıs	3	0	35	3										
Haziran	4	0	35	0										
Temmuz	4	0	30	0										
Ağustos	4	0	59	7										
Eylül	3	0	34	0										
Ekim	3	0	46	2										
Kasım	50	0	92	22										
Aralık	23	0	50	5										

*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

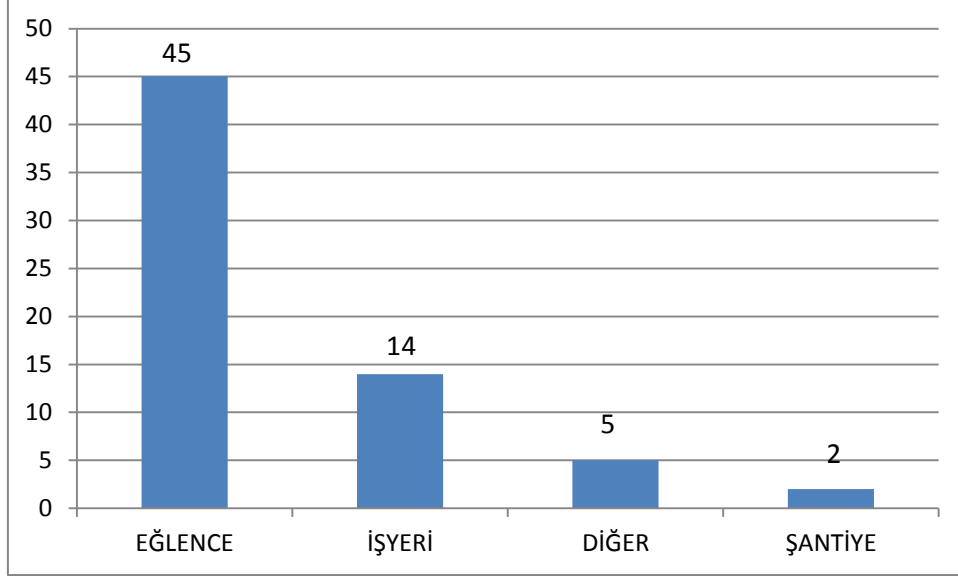
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

Çizelge A.10 - 2016 Yılında Adıyaman İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (Adıyaman Emniyet Müdürlüğü, Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
44.573	18.327	3.614	30.553	97.067	-	-	-	-	36.000

A.6. Gürültü

İnsanların sağlıklarına belirli bir süre içinde ya da sürekli olarak zarar veren seslerdir. Ulaşım araçları, sanayiler, eğlence araçları ve mekanları gürültü kirliliğinin başlıca nedenidir.

Şekil A.4 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Adıyaman mülki sınırlarında bulunan belediyelere yazılan yazılar sunucunda herhangi bir çalışmalarının olmadığı belirtilmiştir. Kamu kurumlarından gelen yazılarda herhangi bir çalışmalarının olmadığı belirtilmiştir.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Gürültü şikayetleri değerlendirmiştir. Egzoz gazı emisyonu denetimleri gerçekleştirilmiştir. Kömür numuneleri alınmıştır ve çalışmalarımız devam etmektedir.

Kaynaklar: Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

İlimiz akarsularında 2 adet alabalık çiftliği bulunmaktadır. Konum olarak Fırat nehrinin Atatürk Barajına aktığı noktada bulunmaktadır. Kapasite itibarıyla 2 tane balık çiftliği ÇED Ek-3 listesine tabidir.

Çizelge B.11 – Adıyaman İlinin Akarsuları (DSİ 20. Bölge Müdürlüğü 203. Şube Müdürlüğü, 2017)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Fırat Nehri	2.800	180			
Göksu Çayı	118	90	1.172	Fırat	
Besni-Akdere Çayı	59	59	40	Göksu	
Kahta Çayı	58	45,5	1.331	Fırat	
Sofraz Çayı	51	51	94	Göksu	
Keysun Çayı	45	45	47	Göksu	
Halya Deresi	41	41	24	Fırat	
Çakal Çayı	37,5	37,5	27	Fırat	
Birimşe Çayı	35	35	240	Kahta Çayı	
Eğri Çay	32	32	40	Fırat	

Fırat Nehri İlin en önemli akarsuyudur. Diğer akarsuları ise şunlardır; Sofraz Çayı, Ziyaret Çayı, Çakal Çayı, Kalburcu Çayı, Eğri Çayı, Besni Akdere Çayı, Şepker Çayı, Çat Deresi, Gürlevik Deresi ve Halya Deresi ile Gölbaşı, İnekli, Azaplı ve Abdulharap gölleri ilin diğer su kaynaklarıdır.

Fırat Nehri : İlin en önemli akarsuyudur. Şanlıurfa ve Diyarbakır illeri ile sınırı oluşturur. İl içindeki uzunluğu 180 km. dir. Kâhta, Kalburcu ve Göksu Çayları nehrin başlıca kollarıdır.

Kahta Çayı : Çelikhan yöresindeki Bulam, Abdülharap ve Recep sularını toplayıp Cendere Köprüsünden geçtikten sonra Eski Kahta ve Alut Arazisinde biriken dağ sularını da alarak Fırat Nehri'ne karışır (45.5 km).

Göksu Çayı : Kahramanmaraş ili sınırlarından çıkar. Erkenek, Tut ve Akdere civarından geçer. Sofraz suyunu da aldıktan sonra Gümüşkaya'nın batısında Fırat Nehrine karışır. İl sınırları içindeki uzunluğu 90 km. 'dir.

Sofraz Çayı : Besni ilçesi Toklu Köyü civarından çıkar. Hacıhalil Köyü yakınlarında Keysun Suyu'nu alarak Akdere civarında Göksu Çayı'na karışır. İl sınırları içindeki uzunluğu 51 km.'dir.

Ziyaret Çayı : Kaynağını Cebel ve Zey Köyleri sularından alarak ipekli Köyü civarında Atatürk Barajı Gölü'ne karışır.

Adıyaman ilinin önemli sayılabilecek diğer akarsuları ise şunlardır: Çakal Çayı (37.5 km.) Kalburcu Çayı, Eğriçay (32 km.}, Besni Akdere Çayı (59 km.) Keysun Çayı (45 km.), Birimşe Çayı (35 km.), Şepker Çayı, Çat Deresi, Gürlevik Deresi ve Halya Deresi (41 km.)

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Çizelge B.12 - Adıyaman ilinde Mevcut Sulama Göletleri (DSİ 20. Bölge Müdürlüğü 203. Şube Müdürlüğü, 2017)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, m3	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m3)	Kullanım Amacı
Gözebaşı		794.250	90	675.000	Tarımsal Sulama
Kınık		1.477.640	165	1.256.000	Tarımsal Sulama
Hasancık		771.610	86	665.000	Tarımsal Sulama
İncesu		1.564.030	177	1.330.000	Tarımsal Sulama
Karahöyük		2.575.000	286	2.200.000	Tarımsal Sulama

Gölbaşı Gölü : Gölbaşı ilçesinin belediye sınırları içinde ve ilçenin kuzeybatı kesiminde bulunur. İlin en büyük gölüdür. Çevresi sazlıklarla kaplıdır. Gölün alanı 2.19 km² dir.

Abdülharap Gölü : Çelikhan ilçesi sınırları içinde olup, alanı 5 km² dir. Çevresi dağlıktır. Kıyısı otluk ve sazlıktır. Bir gideğenle Kahta çayını besler.

Azaplı Gölü : Gölbaşı gölünün devamı niteliğinde olup, ilçenin batısına düşer. Gölün alanı 2.72 km² dir. İnekli Gölü de Azaplı Gölüne yakındır. Alanı 1.09 km² dir.

Atatürk (Karababa) Barajı : 1981 yılı Atatürk'ün 100. doğum yılı münasebetiyle Atatürk Barajı olarak değiştirilmiştir. Adıyaman ve Şanlıurfa illeri arasında Adıyaman'ın 35 km. güneyinde Fırat Nehri üzerinde kurulmuştur. Atatürk Barajı'nın yeri, Keban Barajı'nın 346 km. Karakaya Barajı'nın 180 km. aşağısındadır. Tamamen Üst kratese kireçtaşı (kalker) seriler üzerindedir. Üstten kısmen bütünlü, çok sileksli tabakalara dönüşen, ince tabakalı kireçtaşı (kalker) içeren kayaç serisi bulunmaktadır.

Çamgazi Barajı : Adıyaman şehrinin 17 km. batısında Adıyaman-Şanlıurfa karayolunun batısında Doyran ve Kuzgun dereleri üzerinde sulama amaçlı yapılmakta olan barajdır.

Koçali Barajı ve Hidroelektrik Santrali : Adıyaman-Çelikhan arasındaki alanın sulama ve enerji ihtiyacını karşılamak amacıyla Koçali nahiye merkezinin 6 km. kuzeydoğusunda Terasa Çayı üzerinde, Adıyaman'a 40 km uzaklıkta olan bu baraj, zonlu kaya dolgu tipinde inşa edilmektedir. Yüksekliği 118 m., gövde dolgu hacmi 7.900.000 m³ olacaktır. Suyu akıtmak amacıyla yapılmakta olan Bulam Tünelinin çapı 4 m. Uzunluğu 1650 m., Koçali Tüneli'nin çapı ise 3.5 m., uzunluğu 5.000 m olacaktır. Etütler tamalanmış olup kati proje yapılması aşamasına gelinmiştir.

B.1.2. Yeraltı Suları

Adıyaman ilindeki yer altı su kaynakları genellikle kuzeydeki dağ yamaçları civarında yoğunlaşmıştır.

Adıyaman ilinde, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre, yıllık toplam yağış miktarının 536,6 mm olduğu, ovadaki yağmur sularını yeraltına süzen alüvyon ve pliosen yaşlı şelmo formasyonlarının alan toplamının 450 km² olduğu ve söz konusu formasyonların süzme oranının % 15 olduğu kabul edilirse, bir yılda yeraltına süzülen su miktarı;

$$450 \times 106 \times 0,537 \times 0,15 = 36,25 \times 106 \text{ m}^3$$

olarak hesaplanır.

Buna ilave olarak, kuzeydeki drenaj alanından gelen yüzeysel su kaynaklarının da yeraltı suyunu beslediği ve bunun miktarının yaklaşık olarak süzülen su ile aynı olduğu kabul edilirse, toplam rezerv;

$$36,25 \times 2 \times 106 = 72,5 \times 106 \text{ m}^3 \text{ olarak hesaplanır.}$$

Bu rezervin % 75'inin üretilebilir olduğu kabulü ile, yeraltından çekilebilecek toplam su miktarı sonuçta aşağıdaki şekilde hesaplanır (DSİ ve DMİ verilerine göre TPAO tarafından hesaplanmıştır).

$$72,5 \times 0,75 \times 106 = 54,375 \times 106 \text{ m}^3 = \mathbf{5763,75 \text{ m}^3}$$

Çizelge B.13 – Adıyaman ilinin Yeraltı Suyu Potansiyeli (Kaynak, yıl)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl

Not: 09.01.2017 tarih ve 154 sayılı yazımızla DSİ 203. Şube Müdürlüğünden konu ile ilgili bilgi istenmiş fakat cevap alınamamıştır.

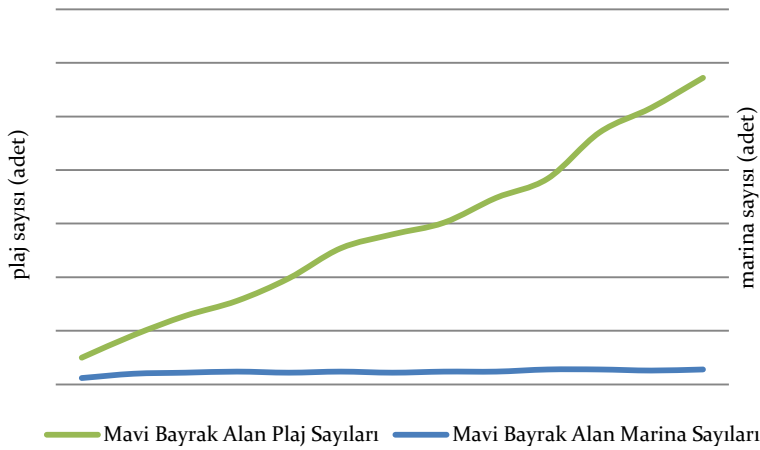
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Not: 09.01.2017 tarih ve 154 sayılı yazımızla DSİ 203. Şube Müdürlüğünden konu ile ilgili bilgi istenmiş fakat cevap alınamamıştır.

B.1.3. Denizler

İlimizde deniz kıyısı bulunmamaktadır.

Şekil B.5 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı itibariyle Mavi Bayrak Almış Plaj ve Marinaların Sayısı (Kaynak, yıl)

Not: İlimizde deniz kıyısı bulunmamaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Çizelge B.14 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı Yüze ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları (Kaynak, yıl)

Su Kaynağının Cinsi (Yüze/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanıma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)

Not: 09.01.2017 tarih ve 151 sayılı yazımızla Adıyaman İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünden konu ile ilgili bilgi istenmiş fakat cevap alınamamıştır.

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

Organize Sanayi Bölgesinde Atıksu Arıtma tesisi Proje aşamasında olup, faaliyete geçmesi durumunda sorun ortadan kalkacaktır. İlimizde endüstriden kaynaklanan atıksular tekstil ve boyahanelerden kaynaklanmaktadır. Üretilen atıksu miktarı yıllık 300.000-450.000 m³/yıl değerleri arasında değişmektedir. Atıksu eğri çayına ve Atatürk barajına deşarj edilmektedir.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Evsel kaynaklı atık suların Adıyaman Belediyesi Atık su Arıtma tesisinde arıtılmaktadır. Arıtma tesisi Sitalce mevkiinde, Adıyaman yerleşim yerinin Güneydoğusunda kalmaktadır. Arıtma tesisi 32.808 ton/gün kapasiteli olup, arıtılan/deşarj edilen atık su miktarı 0,33 m³/sn dir. Atıksu arıtma tesisinin koordinatları 4179191.26-438780.401 dir. Atıksu arıtma tesisi Adıyaman ilinde 185.159 kişiye hizmet vermektedir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Gıda Tarım ve hayvancılık İl Müdürlüğü konu ile ilgili düzenli olarak izleme yapmaktadır.

B.3.2.2. Diğer

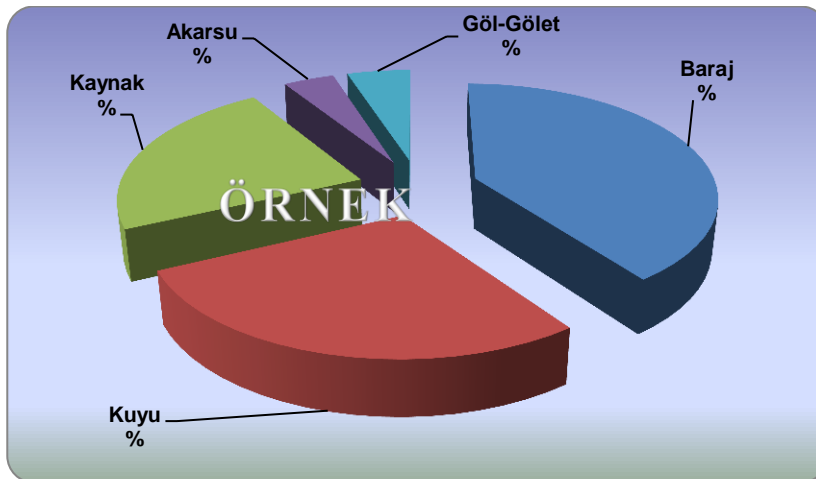
İlimizde vahşi depolama sahaları vardır. Bu sahalar mevcut yeraltı ve yer üstü sularını etkilemektedir ancak ilimizde inşaatı devam eden düzenli katı atık depo sahası faaliyete geçtiği anda bu sorun giderilecektir

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Not: 09.01.2017 tarih ve 154 sayılı yazımızla DSİ 203. Şube Müdürlüğü ve Adıyaman Merkez ve İlçe Belediyelerinden konu ile ilgili bilgi istenmiş fakat cevap alınamamıştır.

Şekil B.6 - Adıyaman ilinde 2016 Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı (Kaynak, yıl)

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlimizde içme suyu arıtma tesisi bulunmamaktadır.

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Mevcut Durum:

Gürlevik, Kırkgöz, Medetsiz, Kuru ve Palanlı Kaynakları : 24 hm³/yıl

Gelecekteki Durum:

Adıyaman İçmesuyu I.Aşama projesi (2018 Yılı)

Zebiran ve Havşari kaynakları + İndere Barajı : (21+12) hm³/yıl

Adıyaman İçmesuyu II.Aşama projesi (2018-2040 Yılına kadar)

Gömikhan Barajı : 56 hm³/yıl

B.4.2. Sulama

İlde tarım yapılan alan 241.041 ha'dır.

Sulama yapılan alanlarda ve kullanılan sulama yöntemleri hakkında 09.01.2017 tarih ve 151 sayılı resmi yazı ile Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünden bilgi istenmiş olup konu ile ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir.

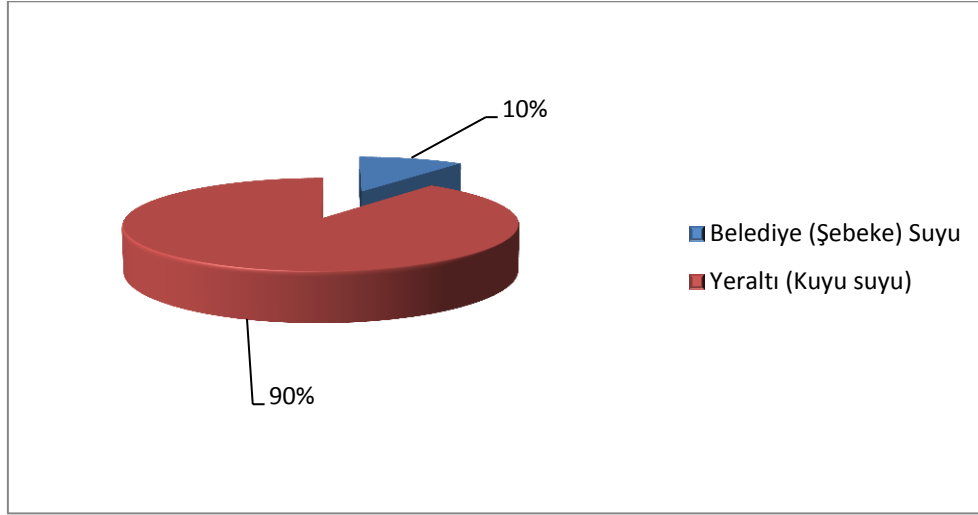
B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Not: 09.01.2017 tarih ve 151 sayılı resmi yazı ile Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünden bilgi istenmiş olup konu ile ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Not: 09.01.2017 tarih ve 151 sayılı resmi yazı ile Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünden bilgi istenmiş olup konu ile ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

Şekil B.7 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında Endüstrinin Kullandığı Suyun Kaynaklara Göre Dağılımı (Adıyaman Organize Sanayi Bölgesi, 2017)

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

İlimizde 16 tane Hidroelektrik Santrali bulunmaktadır.

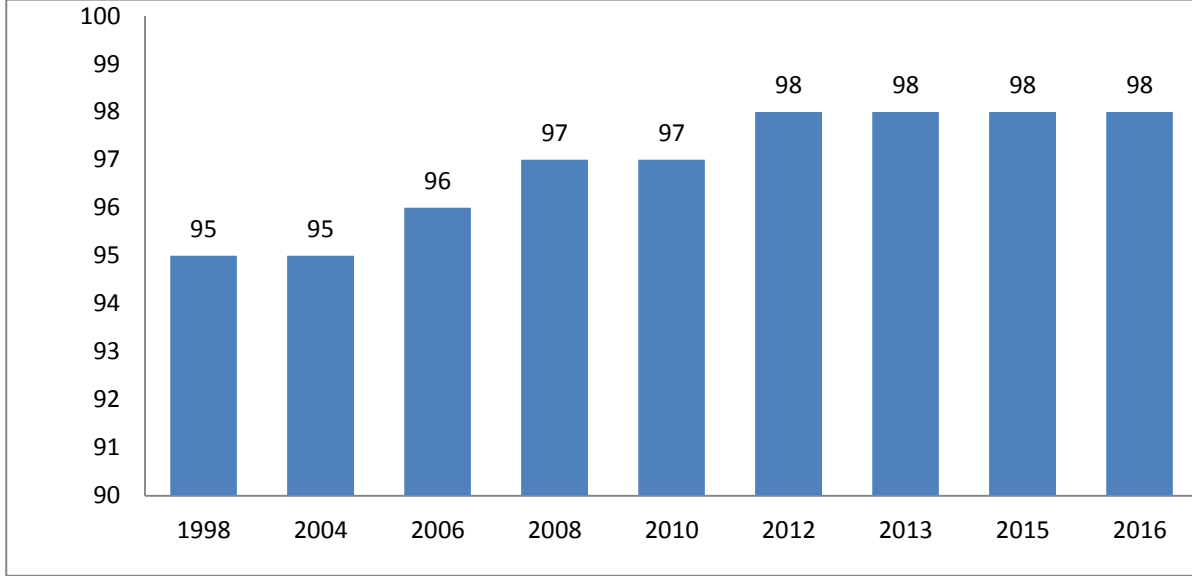
B.4.5. Rekreatif Su Kullanımı

İl genelinde rekreatif amaçlı kullanılan su miktarı bilinmemektedir.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Kentsel kanalizasyon sistemi hizmetinden hemen hemen tüm nüfus faydalanmaktadır. İlimizde atıksu arıtma tesisi faaliyete geçmiştir.

Şekil B.8 - Adıyaman ilinde 2016 Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı (Adıyaman Belediyesi Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürlüğü, 2017)

Atık suların Adıyaman Belediyesi Atık su Arıtma tesisinde arıtılmaktadır. Arıtma tesisi Sitilce mevkiinde, Adıyaman yerleşim yerinin Güneydoğusunda kalmaktadır. Arıtma tesisi 2017 yılında faaliyete geçmiştir. 32.808 ton/gün kapasiteli olup, arıtılan/deşarj edilen atık su miktarı 0,33 m³/sn dir. Atıksu arıtma tesisinin koordinatları 4179191.26-438780.401 dir. Atıksu arıtma tesisi Adıyaman ilinde 185.159 kişiye hizmet vermektedir.

Not: İlimizde Atıksu Arıtma Tesisi 2017 yılında faaliyete geçmiştir. 2016 yılına ait bilgi bulunmamaktadır.

Çizelge B.15 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Adıyaman Belediyesi Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürlüğü, 2017)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Aritılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası Koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı(ton/gün)
	Va r	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	Adıyaman	X			X		32800	0,33	4179191.26 – 438780.401		185.159	10-12
	OSB		X									
İlçeler	Gölbaşı	X			X		3768,36	3,753	37,7803-37,6167		31.283	-
	Kahta		X		X							
	Besni			X								
	Gerger			X								
	Çelikhan			X								
	Samsat			X								
	Tut			X								
	Sincik			X								

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge B.16 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
Adıyaman OSB	Proje		Biyolojik			
Kahta OSB	Yok					
Besni OSB	Yok					
Gölbaşı OSB	Yok					

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

İlimizde katı atık düzenli depolama tesisi inşaat çalışmaları devam etmekte olup, Projenin %95’i bitmiş kalan kısmı için ek süre talebinde bulunulmuştur.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

İlimizde oluşan evsel ve endüstriyel atıksular arıtıldıktan sonra, Sitalce Mevkiinden Atatürk Barajına deşarj edilmektedir

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

İlimizde konu ile ilgili bir çalışma bulunmamaktadır. (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017)

Çizelge B.17 .- Adıyaman ilinde 2016 Yılı İçin Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017)

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirlenici faaliyetler var mı?		X	

Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda ne tür temizleme faaliyetleri* yapılıyor? (Aşağıdaki temizleme yöntemleri dikkate alınmalıdır)
		Var	Yok	
1.			X	
2.				
3.				

Not: İlimizde konu ile ilgili bir çalışma bulunmamaktadır. (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017)

*Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Temizleme Yöntemleri

ADİYAMAN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Biyoremediasyon
Fitoremediasyon
Parsel arıtımı
Buharlaştırma
Biyo havalandırma
Elektrokinetik arıtma
Yerinde oksidasyon
Solvent ekstraksiyonu
Hava ile dağıtma (Air sparging)
Buharlaştırma
Termal arıtma
Reaktif Barrier teknolojisi
Yerinde yıkama (In-situ Flushing)

B.6.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı

İlimizde Atıksu Arıtma Tesisi 2017 yılında faaliyete geçmiş olup, oluşan çamurdan elektrik enerjisi üretilmesi planlanmaktadır.

İlimiz Organize Sanayi Bölgesinin Atıksu Arıtma Tesisi henüz faaliyete geçmemiştir. İnşaat çalışmaları devam etmektedir.

B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında ilgili firmalarla yazışmalar yapılmış olup, faaliyetlerin devam etmesi sebebi ile herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.18 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	2.119	
Fosfor	15.609	
Potas	836	
TOPLAM	18.564	230.822

ADİYAMAN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge B.19 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	Miktar (Litre)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsekdisitler	Zirai mücadele	9,220	37.944	
Herbisitler	Zirai mücadele	4,7	78.931	
Fungisitler	Zirai mücadele	18,303	33.895	
Rodentisitler	Zirai mücadele	1,480	-	
Nematositler	Zirai mücadele	-	-	
Akarisitler			1.445 litre	
Kışlık ve Yazlık Yağlar		-	-	
Diğerleri	Zirai mücadele	1,180	17.952	
TOPLAM		34,883	170.167	204.850

Çizelge B.20 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)
-	-	-	-	-

Not: 09.01.2017 tarih ve 151sayılı yazımızla Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğüne konu ile ilgili bilgi istenmiş fakat konu ile ilgili herhangi bir çalışmanın olmadığı bildirilmiştir.

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 241.041 ha'lık alanda tarım yapılmaktadır. Tarım yapılan alanın 204.850 ha'lık kısmında 34,883 ton, - 170.167 litre zirai ilaç kullanılmıştır.

Kaynaklar: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlimizde, katı atık düzenli depolama tesisi kullanımı mevcut değildir. Mevcut Belediyeler vahşi depolama yöntemini kullanmaktadır. Adıyaman belediyesi düzenli depolama tesisi inşaat halindedir.

İlimizdeki atık kompozisyonu bilinmiyor.

Çizelge C.21 Adıyaman ilinde 2016 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Yerel Yönetimlerce (Büyükşehir Belediyesi/ Belediye/ Birliklerce Yönetilen Belediye Atığı Miktarı ve Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri (Adıyaman Merkez/İlçe Belediyeleri, 2016)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi			
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon)	Yakma	Düzensiz Depolama
Adıyaman Belediyesi		238.000	238.000	214	214	0,90	0,90	-	Özel Şirket	-	-	-	X
Kahta Belediyesi													
Samsat Belediyesi													
Sincik Belediyesi		4.080	4.080	0,88	1,09	0,21	0,26	-	Belediye	-	-	X	X
Besni Belediyesi		30.862	29.000	21	18	0,680	0,620	-	-	-	-	-	X
Çelikhane Belediyesi		8.400	8.400	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Gerger Belediyesi		25.811	19.400	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X
Tut Belediyesi		4.000	3.436	1	0,5	0,25	0,14	-	-	-	-	-	X
Gölbaşı Belediyesi		31.500	31.283	13,4	13,322	0,42	0,42	-	-	-	-	-	X
İl Geneli													

*Belediye(B), Özel Sektör(OS), Belediye Şirketi(BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

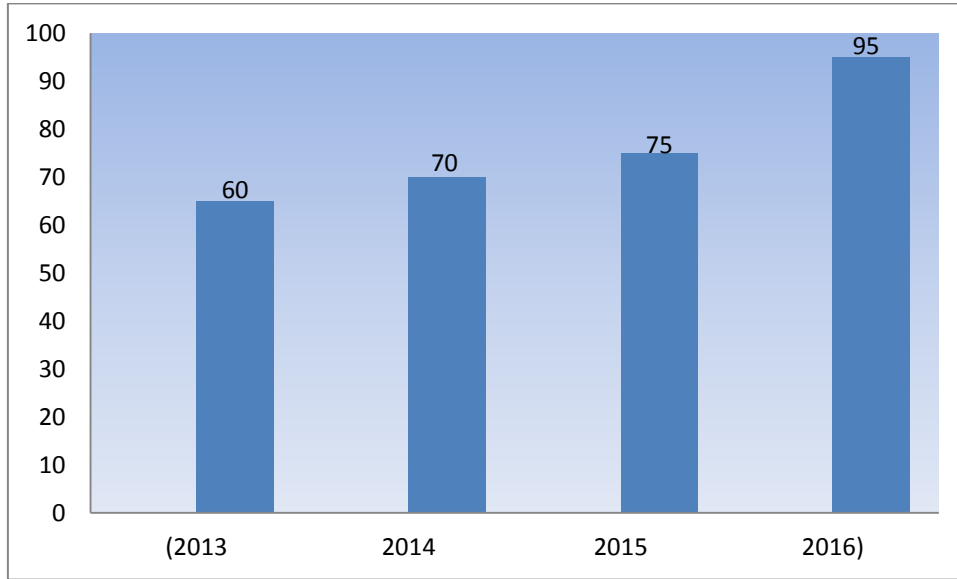
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İlimizde “Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında her belediye uygun görünen mesire ve park yerlerin düzenlenmesinde altyapı çalışmalarında kullanılmaktadır.

C.3. Ambalaj Atıkları

Çizelge C.22 - Adıyaman ilinde 2016 Yılı Ambalaj ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

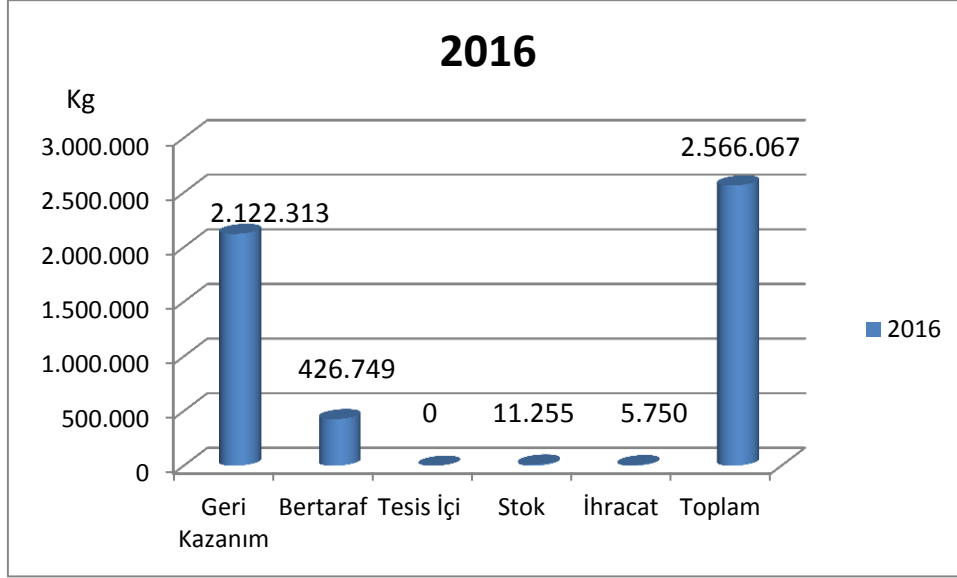
Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	7.778.727	447.646	-	-	-	-
Metal		11.847	-	-	-	-
Kompozit		14.381	-	-	-	-
Kağıt Karton	339.605	2.601.092	-	-	-	-
Cam		101.280	-	-	-	-
Ahşap	25.030	26.000	-	-	-	-
Toplam	8.143.362	3.202.246				

Şekil C.9 - Adıyaman ilinde 2016 Yılı Kayıtlı Ekonomik İşletmeler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

C.4. Tehlikeli Atıklar

İlimizde 2016 yılında 2.566,067 ton tehlikeli atık Ulusal Atık Taşıma formu ile Lisanslı bertaraf tesislerine gönderilmiştir. İlimizde tehlikeli atık geri kazanım ve bertaraf tesisi bulunmamaktadır.

Şekil C.10 – Atık Yönetim Uygulaması Verilerine Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

Çizelge C.23 - Adıyaman ilinde atık işleme ve miktarı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ KODU (R/D)	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)

Not: Adıyaman ilinde Atık İşleme faaliyeti yoktur. (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

C.5. Atık Madeni Yağlar

Not: İlimizde Atık Madeni Yağ toplama tesisi bulunmamaktadır. (Çevre ve Şehircilik İl Müd. 2017)

Çizelge C.24 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı için Atık Madeni Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

Geri kazanım* (ton)	Nihai bertaraf (ton)	İhracat (ton)	Stok (ton)	Atık Minimizasyonu (Tesis İçi) (ton)

*Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.25 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Toplanan Akümülatörlerle İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER						
Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
2	-	345,939	-	-	-	-

Not: İlimizde Atık Akü Toplama Ve Geri Kazanım Tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.26 – Adıyaman ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

	2012	2013	2014	2015	2016
Kurşun					
Plastik					
Cüruf					
Asitli Su					
TOPLAM					

Not: İlimizde 2016 yılında 345,939 ton Atık Akü il dışındaki yetkili firmalara geri kazanım için gönderilmiştir. Kurşun, Plastik, Cüruf, Asitli Su konusunda bilgimiz yoktur.

191204-Atık lastik ve plastik atıkları
 100401*-Birincil ve ikincil işlem curüfları
 100402*-Birincil ve ikincil üretimden kaynaklanan cüruf ve köpükler

Çizelge 27, Atık Yönetim Uygulamasında bulunan Standartlardan elde edilebilmektedir.

Çizelge C.27 – Adıyaman ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

2013	2014	2015	2016
187.000	185.726	294.300	345.939

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

Çizelge C.28 - Adıyaman ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

2012	2013	2014	2015	2016
600	663	764	1251	1796

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

Çizelge 29, Atık Yönetim Uygulamasında bulunan Standartlardan elde edilebilmektedir.

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

Çizelge C.29 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis ¹		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
-	-	1,93	-	-	-

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

C.8. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

Çizelge C.30 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
-	-	-	1	-	218,210	-	-	-

Çizelge C.31 – Adıyaman ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl) (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017- Çimento ve Beton Sanayi Tic. A.Ş. Adıyaman Şubesi (ÇİMKO), 2017)

	2012	2013	2014	2015	2016
Geri Kazanım Tesisi				17,08	218,210
Çimento Fabrikası	0	0	0	0	0

C.9. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İlde bu yönetmelik kapsamında herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere),oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

Çizelge C.32 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezleri		AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Oluşturulan Aktarma Merkezleri		Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi		İşlenen AEEE Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)	Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	

Not: İlimizde EEET tesisi bulunmamaktadır.

C.10. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

Çizelge C.33 - Adıyaman ilinde 2016 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
4	-	--	-

C.11. Tehlikesiz Atıklar

Çizelge C.34 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

Atık Kodu **	YIL						
	Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
020104	62.190	60.420	97	R12	-	-	-
040212	103.315	103.315	100	R3	-	-	-
070213	586.890	586.890	100	R12	-	-	-
160117	786.500	786.500	100	R12	-	-	-

* İlde bulunan GFB/Lisanslı Atık İşleme Tesisleri'nin Atık Yönetim Uygulaması/Kütle Denge Raporları kullanılarak doldurulacaktır.

C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Çizelge C.35 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı için İldeki Demir ve Çelik Üreticileri Üretim Kapasiteleri, Cüruf ve Bertaraf Yöntemi (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

Tesis Adı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
TOPLAM			

Not: İlimizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

C.11.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

Çizelge C.36 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür, Oluşan Cüruf ve Uçucu Kül Miktarı (Kaynak, yıl)

Termik Santralin Adı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)
TOPLAM			

Not: İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlimizde Atıksu Arıtma Tesisi faaliyete geçmiş olup, oluşan çamurdan elektrik enerjisi üretilmesi planlanmaktadır.

C.12. Tıbbi Atıklar

Çizelge C.37 – 2016 Yılında Adıyaman İli Sınırları İçinde Oluşan Yıllık Tıbbi Atık Miktarı (Adıyaman merkez ve ilçe belediye başkanlıkları,2017)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Adıyaman Belediyesi (Merkez)	X		X		341,411		X	X		Gaziantep
Gölbaşı Belediyesi		X	X		12,880		X		X	Gaziantep
Gerger Belediyesi	X		X		2,187				X	Gaziantep
Sincik Belediyesi	X		X		1,000		X			Gaziantep
Tut Belediyesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Çelikhan Belediyesi		X		X	6,000					Gaziantep
Samsat Belediyesi										
Kahta Belediyesi										
Besni Belediyesi		X	X		13,750		X		X	Gaziantep

Çizelge C.38 - Adıyaman ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

	2012	2013	2014	2015	2016
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	333,227	309,235	328,400	355,684	427,639

C.13. Maden Atıkları

Çizelge C.39 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi	Depolama sınıfı

Not: İlimizde Maden zenginleştirme tesisi bulunmamaktadır.

C.14. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar: Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Çizelge Ç.40 – Adıyaman ilinde 2016 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2017)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	2
Üst Seviye	0
TOPLAM	2

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar. Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Biyolojik Çeşitlilik Envanter İhalesi yapılmış olup, 2018 de sonuçlandırılacak.

D.2. Fauna

Biyolojik Çeşitlilik Envanter İhalesi yapılmış olup, 2018 de sonuçlandırılacak.

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

Adıyaman orman alanının Adıyaman yüzölçümüne oranı % 25 tir. Nemrut Dağı Milli Parkı; Adıyaman ili Kahta ilçesi sınırları içerisinde olup 1988 yılında milli park olarak ilan edilmiştir. 13.850 ha büyüklüğündedir.

D.4. Çayır ve Mera

Not: 13.02.2017 tarih ve 605.02 sayılı yazı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı III. Bölge Müdürlüğü Adıyaman Şube Müdürlüğünden konu ile ilgili bilgi istenmiş, ancak cevap alınamamıştır.

D.5. Sulak Alanlar

İlimizde Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği kapsamında Gölbaşı İlçesinde Gölbaşı, Azaplı ve İnekli gölleri mevcuttur.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

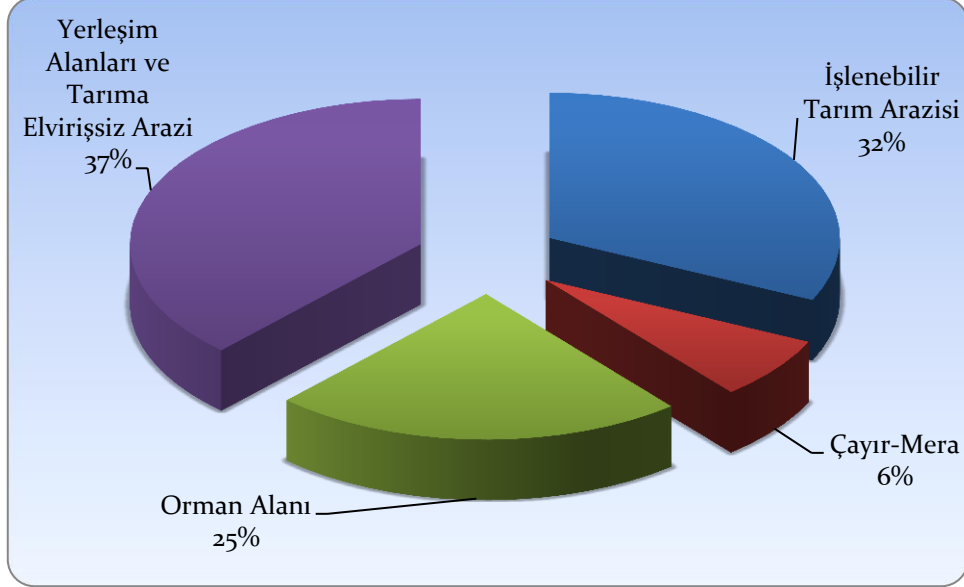
Gölbaşı Gölleri Tabiat Parkı 2008 yılında tabiat parkı olarak ilan edilmiştir. 2080 ha büyüklüğündedir. Doğanlı Çınarı Tabiat Anıtı bulunmaktadır Adıyaman ili Çelikhan İlçesi, Doğanlı Köyü, Meydan tepe Mevkii'nde bulunan tahmini 550 yaşında olduğu sanılan çınar Adıyaman-Çelikhan karayolu üzerinde olup, Adıyaman'a 40 km. uzaklıktadır.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar: Orman ve Su İşleri Bakanlığı III. Bölge, Adıyaman Şube Müdürlüğü

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Şekil E.11 – Adiyaman ilinde 2016 Yılı Arazi Kullanım Durumu (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2017)

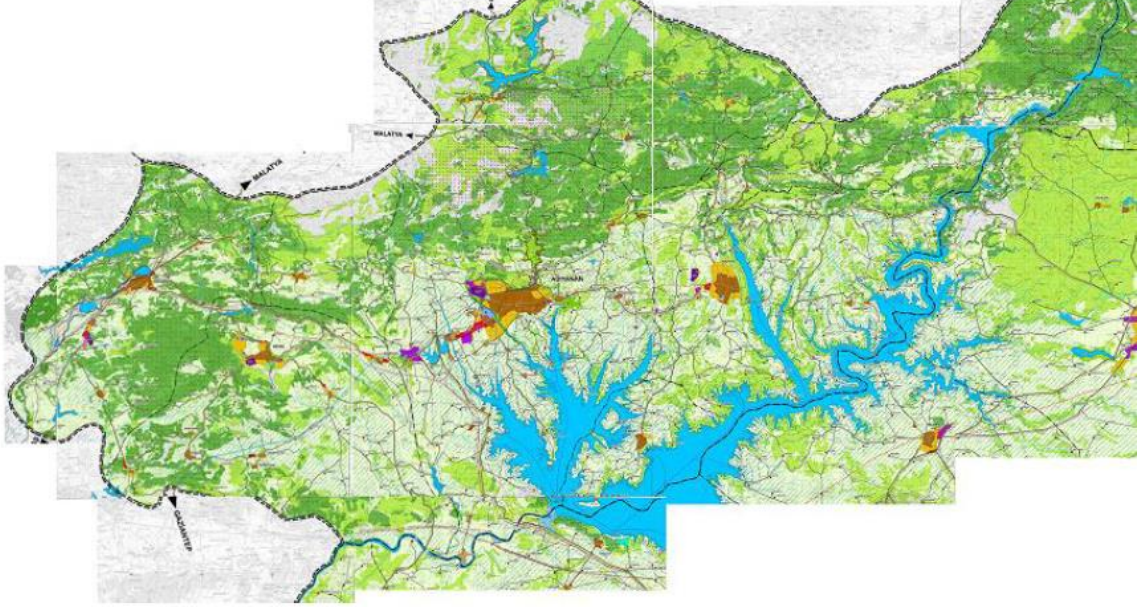
Not: 2016 Yılı için Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması ile ilgili; 09.01.2017 tarih ve 151 sayılı yazı ile Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünden bilgi istenmiş olup, ancak bilgi alınamamıştır.

Çizelge E.41 – Arazi Kullanım Durumu

ADİYAMAN	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ							
	1990		2000		2006		2012	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	4454,58	0,61	5152,66	0,71	5429,10	0,74	6422,03	0,87
2) Tarımsal Alanlar	381309,00	52,32	359967,09	49,39	365115,07	49,68	364359,33	49,58
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	327480,10	44,93	318260,45	43,67	311429,75	42,37	311192,56	42,34
4) Sulak Alanlar	1517,26	0,21	1252,37	0,17	1134,06	0,15	1134,06	0,15
5) Su Yapıları	14100,03	1,93	44218,42	6,07	51846,96	7,05	51846,96	7,05
TOPLAM	728860,97	100,00	728850,99	100,00	734954,94	100,00	734954,94	100,00
KAYNAK	Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı Corine Veritabanı							

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kuzeybatısında Kahramanmaraş, Güneybatısında Gaziantep, Güneyinde Şanlıurfa, Doğuda Diyarbakır ve Kuzeyde Malatya illeri ile komşudur. Ekonomik ve sosyal açıdan ağırlıklı olarak Gaziantep ili ile etkileşim içindedir.

Kaynaklar

Adiyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Orman ve Su İşleri Bakanlığı

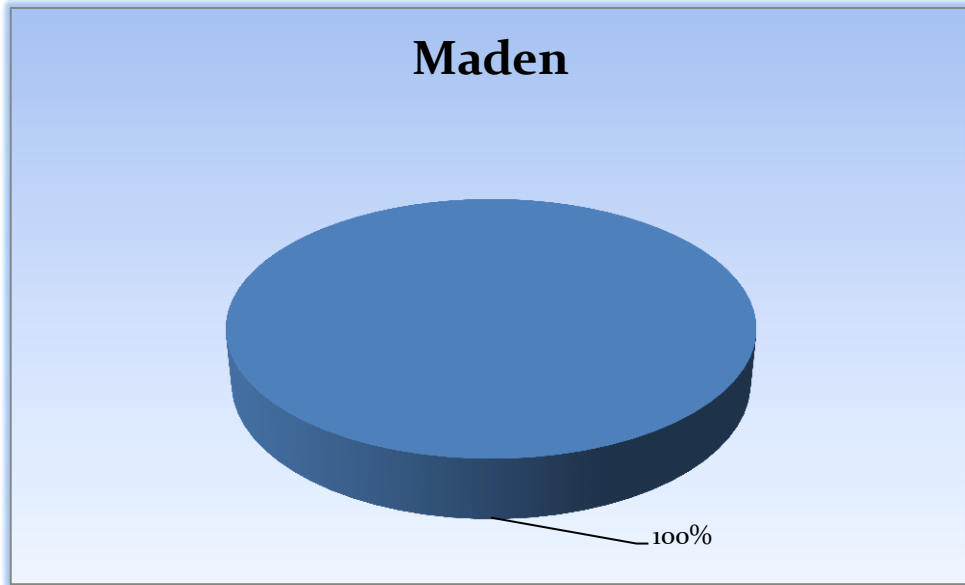
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. ÇED İşlemleri

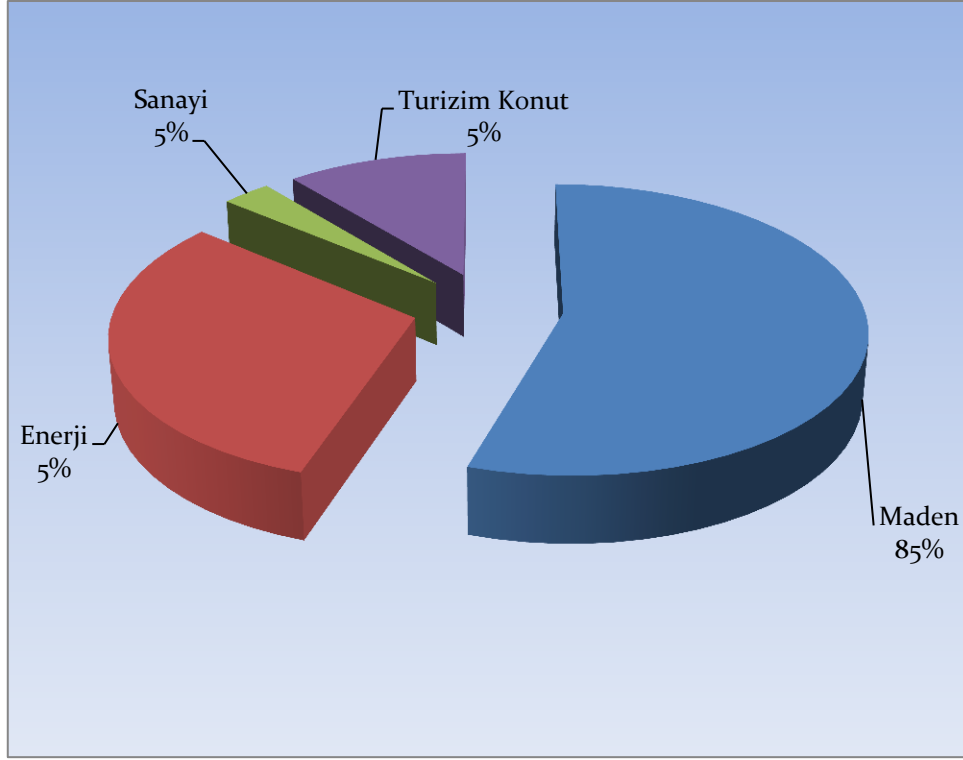
2016 yılında 1 Firmaya “ÇED Olumlu.” 19 Firmaya “ÇED Gerekli Değildir.”, 276 firmaya “ÇED Hükümlerinden Muaf” kararı verilmiştir.

Çizelge F.42 – Adıyaman İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2016 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım- Gıda	Atık- Kimya	Ulaşım- Kıyı	Turizm- Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	16	1	1				1	19
ÇED Gereklidir	-	-	-	-	-	-	-	-
ÇED Olumlu Kararı	1	-	-	-	-	-	-	1

Şekil F.12 – Adıyaman İlinde 2016 Yılında ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

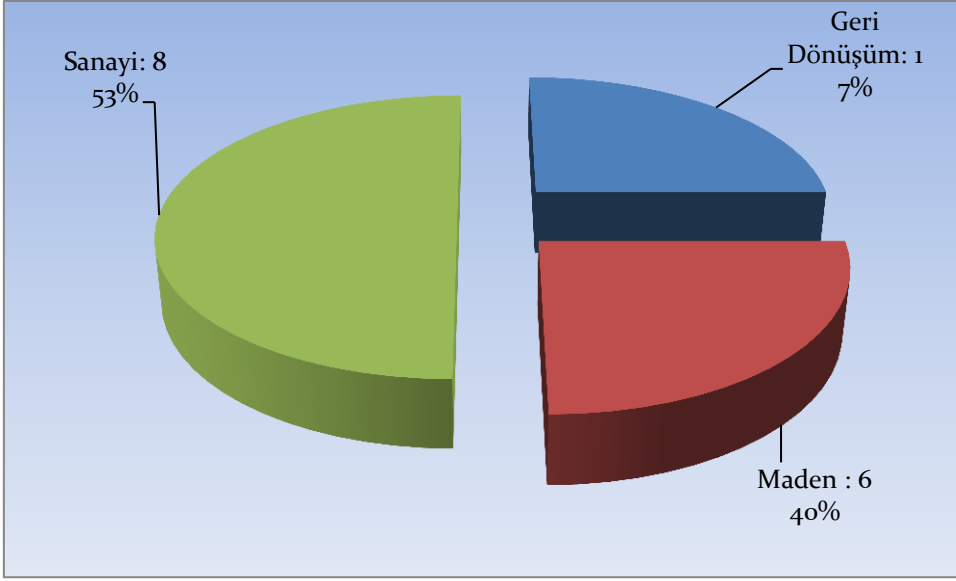
Şekil F.13 – Adıyaman İlinde 2016 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.43 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	1	10	11
Çevre İzni Belgesi	-	15	15
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	1	-	1
TOPLAM	2	25	27

ADİYAMAN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Şekil F.14 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında Verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

Şekil F.15 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında Verilen Lisansların Konuları (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar: Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

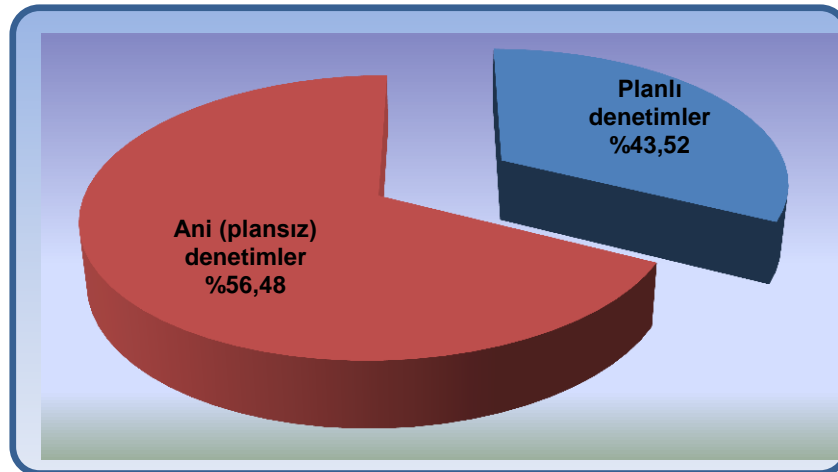
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde il müdürlüğümüz tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.44 - Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	272
Ani (plansız) denetimler	353
Genel toplam	625

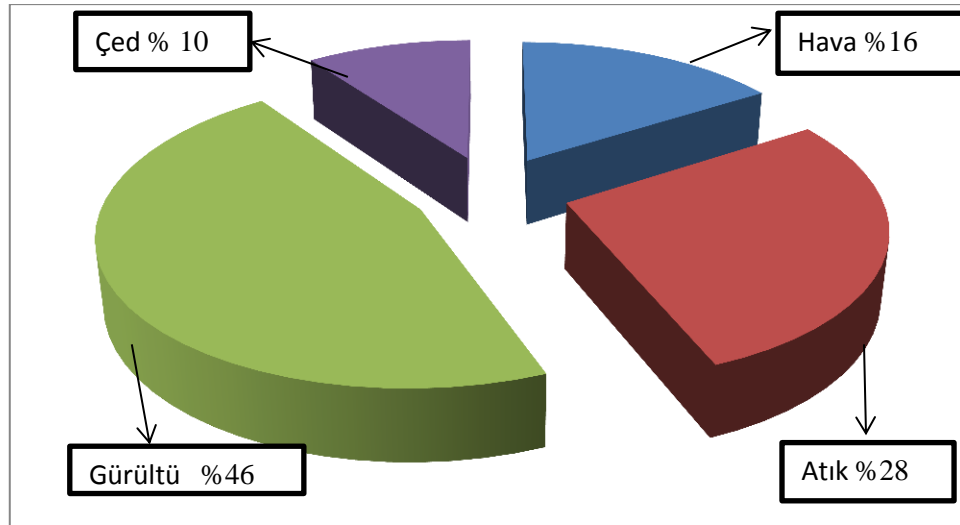
Şekil G.16– Adıyaman ilinde ÇŞİM Tarafından 2016 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

İldeki bilgiler kapsamında Çizelge G.46 ve Şekil G.30 oluşturulmalıdır.

Çizelge G.45 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	8	-	-	14	-	23	5	50
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	8	-	-	14	-	23	5	50
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100			100		100	100	

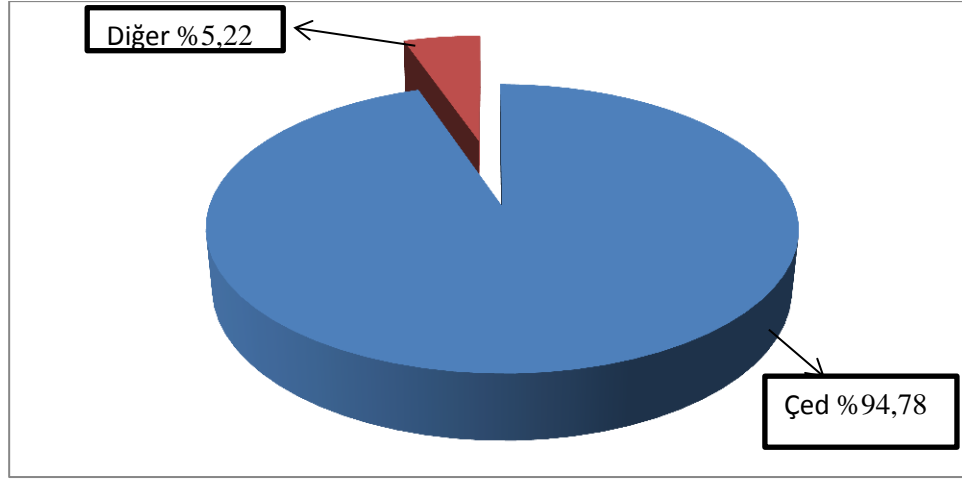

Şekil G.17 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.46 – Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	-	-	-	-	-	-	306.780	16.879,93	323.659,93
Uygulanan Ceza Sayısı	-	-	-	-	-	-	15	23	38

Şekil G.18 –Adıyaman ilinde 2016 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı (Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

2016 yılında, İlimizde faaliyeti durdurulan veya kapatılan tesis bulunmamaktadır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar: Adıyaman Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

2016 yılı Çevre haftası kapsamında Çevreci Minikler Çevremizi Koruyor projesi kapsamında en çok Bitkisel Atık Yağ toplayan okul öğrencilerine Adıyaman Valisi tarafından bisiklet verilmiştir. Gölbaşı İlçesinde Çevre Yürüyüşü düzenlenerek Tabiat Parkında bir etkinlik düzenlenmiştir. Ayrıca 6okulda çevre eğitimi verilmiş olup, Adıyaman Atıksu Arıtma Tesisine teknik gezi düzenlenmiştir.

İl Müdürlüğümüz Çevre Eğitimi ve Bilinci Kapsamında; 2016 yılında Altınşehir, Nene Hatun, Bahar, Zübeyde Hanım, Malazgirt, Sevgi, Gül, Vilayetler, Latife Hanım Anaokulları, Cengiz Topel İlkokulu, Fatih Teknik ve Mesleki Anadolu Lisesi, Gölbaşı Yunus Emre Anadolu Lisesi, Kahta Borsa Anadolu Liselerinde Çevre konulu eğitimler verilmiştir. Ayrıca, Atık Kağıt, Atık Pil ve Çevre ile ilgili broşürlerin dağıtımı yapılmıştır.

EK-1: 2016 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU

AÇIKLAMALAR:

İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Anketi, illerimizin çevre sorunlarının ve önceliklerinin neler olduğunu ortaya koyan, aynı zamanda bu sorunların kaynaklarını, nedenlerini, sorunun çözümü için ne tür tedbirler alındığı ya da alınması gerektiğini belirten önemli bir çalışmadır. İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Anketi, çevre konusunda karar vericilere ve halka çevresel bilgi sağlamakta, böylece karar verme sürecini desteklemekte ve halkın çevresel konularda bilincini artırmaktadır.

Form doldurulurken;

- 1- Anket formunda doldurulan bilgilerin, “Çevre Durum Raporu” bölümü verileriyle tutarlı olmasına dikkat edilecektir.
- 2- Anket formu doldurulurken, başlıklar altındaki açıklamalara dikkat edilecektir.
- 3- Öncelik sıralaması istenen bütün başlıklarda (I.2., I.4., II.4., III.1., III.2., IV.1.); “BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ” sütununda, anketin ilgili olduğu yıl için geçerli olan önem sırasına göre, maddelerin en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, ... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. Bütün maddelerin numaralandırılması zorunlu olmayıp yalnızca, ilinizde anketin ilgili olduğu yıl için geçerli maddelerin kendi aralarında sıralanması yeterlidir. “BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ” sütunlarında yapılan sıralamalarda, rakamlar birbirini takip eder şekilde verilmeli, birden fazla maddeye aynı rakam verilmemelidir.
- 4- Öncelik sıralaması istenen bütün başlıklarda (I.2., I.4., II.4., III.1., III.2., IV.1.); “GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ” başlığı altında, önceki yıla ait anket formundaki sıralamanız tekrar yazılarak, yeni doldurulan yıldaki anket formunun ilgili başlıklarının karşılaştırılması yapılarak, değişiklik olmuşsa nedenlerinin belirtilmesi istenmektedir.
- 5- Anket formunun tüm bölümleri eksiksiz ve doğru olarak bilgisayar ortamında hazırlanacaktır.
- 6- Herhangi bir konuyla ilgili olarak veri ve bilgi temin edilememişse bunun nedeninin belirtilmesi gerekmektedir.
- 7- Her bir çizelgenin altında yararlanılan kaynak/kaynaklar verilmelidir.

BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
1 (İyi)	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
2 (Orta)	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
3 (Hassas)	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
4 (Sağlıksız)	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
5 (Kötü)	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
6 (Tehlikeli)	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer B: Bilgi Eşiği U: Uyarı Eşiği

I.1.1. İlinize ait 2016 yılı içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK	X																													
ŞUBAT	X																													
MART	X																													
NİSAN	X																								X					
MAYIS	X																								X					
HAZİRAN	X																								X					
TEMMUZ	X																								X					
AĞUSTOS	X																									X				
EYLÜL	X																								X					
EKİM	X																								X					
KASIM	X																									X				
ARALIK	X																								X					

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Hava Kalitesi İzleme İstasyonları WEB sitesi, 2017

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2015 yılı Ekim- 2016 Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

Kış sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın bir önceki yılının Ekim ayı ile raporu hazırlanan yılın Mart ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa “X” ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																													

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Hava Kalitesi İzleme İstasyonları WEB sitesi, 2017

ADİYAMAN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri “X” ile işaretleyiniz.

I.3.'de, hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde, il sınırları içerisinde ne tür tedbirler alındığı bilgisi istenmektedir. Çizelgede her bir tedbir için belirtilen numara altında, alınan tedbirler için işaretleme yapılması istenmektedir.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL	1. Merkez	x	x	x	x	x	x	x	x	
	İLÇELER									
	1. Gölbaşı	x	x	x	x	x	x		x	
	2. Kahta	x	x	x	x	x	x	x	x	
	3. Besni	x		x	x	x	x	x	x	
	4. Samsat	x		x	x	x	x		x	
	5. Çelikhan	x		x	x	x	x		x	
	6. Gerger	x		x	x	x	x		x	
	7. Sincik	x		x	x	x	x		x	
	8. Tut	x		x	x	x	x		x	

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

ADİYAMAN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

I.4.'de hava kirliliğinin önlenmesinde, yıl içinde, ilinizde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, 4, ... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir. Bunların haricinde "diğer" olarak belirtilmesi gereken husus varsa, ayrıca belirtilmelidir.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	5	5	
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	8	8	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	1	1	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar	7	7	
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler	6	6	
f. Toplumda bilinç eksikliği	2	2	
g. Meteorolojik faktörler	4	4	
h. Topografik faktörler	3	3	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

Su kirliliği, II.1.1-II.1-3’de il sınırları içerisinde, yıl içinde, kirliliğe maruz kalmış su kaynaklarının (yerüstü, yeraltı ve yüzme suları) adları, kalite sınıfları ile bunların çizelgede belirtilen kirlenme nedenleri dikkate alınarak işaretlenmesi istenmektedir.

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yerüstü sularının kalite sınıflarını Yerüstü Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yerüstü Su Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
X						X	X	X	X	X	X		

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)
Fırat -Dicle	x				X	X	X	X	X	X		

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017

ADİYAMAN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017

ADİYAMAN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

II.2. Yıl İçinde, İl sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri “X” ile işaretleyerek belirtiniz.

II.2. 'de, il sınırları içerisindeki yerleşim merkezlerinde (il merkezi ve ilçelerin her biri için) atıksulardan kaynaklanan kirliliğin nedenlerinin çizelgenin altında belirtilen maddeler dikkate alınmak ve (X) koymak suretiyle işaretlenmesi istenmektedir. Çizelgede geçen “İl Merkezi” ifadesiyle, İliniz Büyükşehir Belediyesi ise, Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçeler, değilse merkez ilçe kastedilmektedir.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl Merkezi	1. Merkez			x	x			x	x			x		
	2.													
	3.													
	.													
	.													
İlçeler	1.Gölbaşı		x		x			x	x			x		
	2.Kahta		x		x			x	x			x		
	3.Besni		x		x			x	x			x		
	4.Samsat		x					x	x			x		
	5.Çelikan		x					x	x			x		
	6.Gerger		x					x	x			x		
	7.Sincik		x					x	x			x		
	8.Tut							x	x					
	9.													
	10.													
	11.													
	.													
.														

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017

Kirlilik Nedenleri:

- a. Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- b. Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- c. Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- d. Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- e. Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- f. Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- g. Ziraî mücadele ilaçlarının kullanımı
- h. Kimyasal gübre kullanımı
- i. Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- j. Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- k. Hayvancılık atıkları
- l. Maden atıkları
- m. Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

ADİYAMAN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3.'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.									
2.									
.									
Göller									
1. Atatürk Barajı		x			x		x		
2. Gölbaşı Gölleri		x			x		x		
3.									
.									
Akarsular									
1. Fırat Nehri					x				
2.									
3.									
.									
Havzalar									
1. Fırat-Dicle Havzası					x				
2.									
3.									
.									
Yeraltı Suları									
1. Fırat Havzası	x		x		x				
2.									
3.									
.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.									
2.									
3.									
.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									
2.									
.									

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Arıtma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde fosseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

ADİYAMAN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

II.4'de su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	4	4	
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	1	1	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	3	3	
d. Toplumda bilinç eksikliği	2	2	
e. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek* belirtiniz.

III.1'de, il sınırları içerisinde toprak kirliliğine neden olan kaynakların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Toprak kirliliğine neden olan kaynaklar altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı	5	5	
b. Madencilik atıkları	6	6	
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	1	1	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme	4	4	
f. Aşırı gübre kullanımı	2	2	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı	3	3	
h. Hayvancılık atıkları	7	7	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

III.2'de, toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde belirtilen tedbirlerden hangileri alınıyor ise, bunların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	1	1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi	2	2	
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması	3	3	
d. Erozyon mücadele çalışmaları	4	4	
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları	5	5	
f. Diğer			

ADYAMAN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

(Belirtiniz).....			
-------------------	--	--	--

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2017

BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibariyle, İl Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, 4, 5, ... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

IV.1’de, sıralanan çevre sorunları dikkate alınarak, yıl sonu itibariyle, il sınırlarınız içerisinde, görülen bu sorunların önem ve önceliklerine göre, en önemliden en az önemliye doğru 1,2,3,4,5.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir. Ayrıca çizelgede yer alan her çevre sorunu için iliniz sınırları içinde geçerli olan nedenleri işaretleyiniz.

NOT: Ölçüm değerleri, göstergeler, her bölümün sonundaki sonuç ve değerlendirme kısımları, konularına göre şikayetler, şikayetin ceza ile sonuçlanma oranı, konularına göre verilen cezalar, yapılan denetimler sonucu edinilen deneyimler vb. çevre sorunlarının hangi alanda yoğunlaştığı konusunda yol gösterici olabilir. Sıralanma yapılırken sorunun çevre ve insan sağlığı için taşıdığı önem göz önünde bulundurulmalıdır.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	1	1	
b. Su kirliliği	2	2	
c. Toprak kirliliği			
d. Atıklar	3	3	
e. Gürültü kirliliği	4	4	
f. Erozyon			
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1’de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

IV.2’de, IV.1’de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

a) Çevre sorununun nedenlerini,

ADİYAMAN İL ÇEVRE DURUM RAPORU

- b) *Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,*
- c) *Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini*
- d) *Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,*
- e) *Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,*
- f) *Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu,*

sistematiik ve yeterli seviyede açıklayınız.

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

Hava kirliliği ile ilgili olarak; Adıyaman İli hava kirliliği bakımından 1. derecede öncelikli iller arasında yer almakla beraber 2004 yılı sonu ve 2005 yılı başlarında hava kalitesi ölçüm istasyonumuz Bakanlığımız tarafından kurulmuş olup, hava kirliliği ile ilgili tüm ölçümler bu istasyon aracılığı ile Müdürlüğümüz tarafından gerçekleştirilmektedir.

İlimizde hava kirliliğinin kontrolü amacıyla İl Müdürlüğümüz Başkanlığında, Emniyet Müdürlüğü ve Belediyeden bir görevli ile birlikte İl merkezine kaçak giren yakıtların denetimi yapılmaktadır. Ayrıca İl merkezinde kömür satış işletmelerinin belirli aralıklarla MÇK kararında alınan kararlara uyulup uyulmadığı denetlenmektedir.

İlimizde faaliyet gösteren ÇİMKO Çimento ve Beton San. A.Ş.'ye ait çimento fabrikası A tipi emisyon izin belgesi verilmiştir.

Mücvir alan dışında kalan yerlerde Jandarma tarafından tutulan anız yangınları ile ilgili tutanaklar İl Müdürlüğümüze gönderilmektedir. Konu ile ilgili olarak 2872 sayılı Çevre Kanununu ve bağlı Yönetmelikler gereği cezai işlemler yapılmaktadır.

İlimizde 14 özel firma 1 de Tüvtürk Mobil araç muayene istasyonuna İl Müdürlüğümüz tarafından Egzoz Emisyon Yetki Belgesi verilmiş olup; ölçümler bu firmalar tarafından gerçekleştirilmektedir.

İlimizde Doğalgaz kullanımının artmasıyla hava kirliliğinin tamamen olmasa bile büyük ölçüde azalacağı tahmin edilmektedir.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

Adıyaman İl genelinde yer altı suyu kirlenmesinin en büyük sebebi, evsel ve endüstriyel atıkların arıtılmadan alıcı ortamlara verilmesidir. Katı, sıvı ve gaz atıklar alıcı ortama verildikten sonra; iklim durumuna, toprağın yapısına, yeryüzü şekline, atığın cinsine ve zamana bağlı olarak yer altı sularına karışmaktadır. Ayrıca zirai mücadele ilaçlarının aşırı ve bilinçsiz kullanımı önemli bir kirlilik sebebinin oluşturmaktadır. Kanalizasyon sisteminin bulunmadığı yerlerde, tuvalet çukurlarından ve gübrelerden sızan kirli sular yer altı suyuna karışarak, özellikle yaz aylarında ölümlere yol açan bulaşıcı hastalıklara sebep olmaktadır. İlimizde evsel ve endüstriyel atıkların arıtılmadan alıcı ortamlara verilmesi, katı atıkların düzensiz olarak alıcı ortama bırakılması, ayrıca bilinçsizce yapılan zirai ilaçlama ve gübrelemeden dolayı Bölgenin en büyük içme, kullanma ve enerji alanında yararlanıldığı Atatürk barajını kirlettiği tespit edilmiştir. Ancak 2017 yılında Adıyaman Belediyesi tarafından Atıksu Arıtma tesisinin faaliyete geçirilmesiyle bu sorun azalacaktır.

Doğal kaynaklarımızın sınırlı oldukları göz önünde bulundurularak sürdürülebilir kullanımları gereklidir. Atatürk Barajının mevcut su kalitesinin korunması gelecek nesillere aktarılabilmesi amacı ile Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliğinde belirtilen genel koruma ilkeleri çerçevesinde gerekli çalışmalar yapılmakta, ancak Baraj Gölünde çok fazla koyların bulunmasından, koylarda bulunan yerleşimlerden ve havzada yapılan tarımsal faaliyetlerden dolayı baraj gölü su kalitesi bu alanlarda hızla bozulmaktadır.

Varsa, IV.1’de, “3” ve Sonrası Numara Verdiğiniz Öncelikli Çevre Sorunlarını, IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Sırayla Açıklayınız

III. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

(ATIKLAR (KATI ATIKLAR VE SIVI ATIKLAR))

İlimiz genelinde merkez ve ilçe belediyelerine ait düzenli katı atık depo alanları ile bertaraf tesisi mevcut değildir. Bu da İlimizde en büyük öncelikli çevre sorununu oluşturmaktadır. İlimizde bulunan katı atıklar (çöpler) düzensiz olarak uygun olmayan şartlarda toplanmakta ve herhangi bir bertaraf işlemi yapılmamaktadır.

Adıyaman il merkezinin mevcut katı atık depolama alanı Atatürk Baraj gölüne yaklaşık 1000-1500 metre mesafededir. Bu alanda çöplerden oluşan sızıntı suları yüzeysel akım göstermemekle birlikte; sızma yolu ile yaklaşık 500 metre ileride İncesu Deresine ulaşmakta buradan da baraj gölüne akmaktadır. Doğal olarak baraj gölündeki kirliliği de zaman zaman arttırmaktadır.

Merkez Belediyesi katı atık depolama alanının düzensiz ve yetersiz olmasından ve ayrıca Adıyaman İlinin kalkınmada öncelikli iller arasında yer almasından dolayı GAP İdaresi tarafından Düzenli Katı Atık Deponi Alanı için ÇED raporu hazırlanmıştır. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi için hazırlanarak Bakanlığımıza sunulan ÇED Raporu için Bakanlığımız tarafından ÇED Olumlu kararı verilmiş olup İnşaatı devam etmektedir. Yukarıda bahsedilen bu durumlardan dolayı özellikle yaz aylarında artan koku ile birlikte mevcut durum sivrisinek, karasinek ve çeşitli haşerelerin üremesine uygun bir ortam teşkil etmekte, insan ve çevre sağlığı sorunlarına ve telafisi zor çevre kirliliğine neden olmaktadır.

TEŞEKKÜR EDERİZ...